

S t a n o v i s k o

odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 13/2008

Označení stanoviska: Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 5/07 (Plchov) – veřejná prostranství

Právní předpis: zákon č. 128/200 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Ustanovení: § 34

Související právní předpisy: zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Klíčová slova: veřejné prostranství

Datum zpracování: 20. června 2008 (aktualizace 1. ledna 2014)

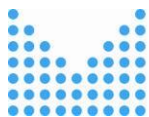
Dotaz: *Může Ministerstvo vnitra dozorovat zákonnost obecně závazné vyhlášky obce v otázce sporného zařazení pozemků ve vlastnictví fyzických či právnických osob mezi veřejná prostranství?*

Stanovisko:

Ústavní soud svým nálezem sp. zn. Pl. ÚS 5/07 zamítl návrh ministra vnitra na zrušení přesně označených částí obecně závazné vyhlášky obce Plchov č. 1/2005, o místních poplatcích.

Ministerstvo vnitra uvedeným návrhem zamýšlelo napravit stav, kdy obec o své vůli zařadila pozemky ve vlastnictví fyzických osob mezi veřejná prostranství, aniž by tyto nemovitosti splňovaly podmínky definice veřejného prostranství uvedené v § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“) a obec argumenty Ministerstva vnitra odmítla akceptovat.

Do řízení jako vedlejší účastník řízení vstoupil Veřejný ochránce práv, který rovněž argumentoval, že předmětné pozemky materiálně nesplňují podmínky definice veřejného prostranství, neboť jsou oploceny a tudíž není pojmově možné, aby byly „přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání“, ve smyslu § 34 zákona o obcích.

Ústavní soud nejprve předeslal, že ve své rozhodovací praxi opakovaně vyjádřil názor, dle něhož lokalizace veřejných prostranství musí být "konkrétní" a nesmí vyvolávat interpretační pochybnosti, to z důvodu, aby nebyla narušena právní jistota občanů (nálezy sp. zn. Pl. ÚS 14/95, Pl. ÚS 50/03, Pl. ÚS 1/05, Pl. ÚS 3/05, Pl. ÚS 38/05). Připomenul nálezy sp. zn. Pl. ÚS 21/02 (ve věci návrhu skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 34 zákona o obcích a na zrušení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů), kde zdůraznil vlastní dikci § 34 zákona o obcích., tj. že *"veřejné prostranství je prostor, splňující v něm uvedené znaky, bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru" (§ 34 in fine),* a dodal, *"forma vlastnictví je tedy, pro prohlášení náměstí, ulice, tržiště, chodníku, veřejné zeleně, parku a dalšího prostoru za veřejné prostranství, irelevantní. Základní podmínkou je pouze, že tyto prostory jsou přístupné každému bez omezení, a tedy slouží obecnému užívání."*

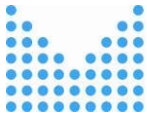
Podle ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, obec určí obecně závaznou vyhláškou místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství. Jedná se o rozhodování, které je v samostatné působnosti obce ve smyslu § 35 zákona o obcích. Při tomto rozhodování je obec vázána nejen definicí veřejného prostranství, obsaženou v § 34 téhož zákona, ale celým systémem územního plánování a stavebního řízení podle zvláštních předpisů. **Právo vlastníka bránit se obecnému užívání jeho majetku soukromoprávní cestou (žalobou u obecného soudu) není nijak omezeno.** Ústavní soud konstatoval, že vlastníci mají možnost se bránit před svévolným rozhodováním obce o veřejném prostranství tzv. zápůrčí žalobou (vlastník věci se domáhá ochrany proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva zasahuje jinak než neoprávněným zadržováním věci).

Ústavní soud v tomto nálezu zopakoval, že slova obsažená v § 34 zákona o obcích *"a další prostory přístupné bez omezení"* je nutné vykládat tak, že nejde o jakékoliv prostory, tj. *"jiné prostory"*, ale že jde o prostranství mající obdobný charakter jako *"náměstí, tržiště, silnice, místní komunikace, parky a veřejná zeleň"*. Prostor splňující znaky veřejného prostranství je podle judikatury Ústavního soudu, veřejným prostranství ze zákona (ex lege).

V případě, že soukromý vlastník vlastní pozemek, který naplňuje všechny znaky veřejného prostranství podle zákonné definice, nelze obci upřít právo takový pozemek prohlásit za veřejné prostranství.

Ústavní soud dále uvedl, že při přezkumu obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích **podmínky podřazení ve vyhlášce označených parcel pod pojem veřejné prostranství (§ 34 zákona o obcích) nepřezkoumává.** Takový postup by znamenal nalézání práva místo přezkumu ústavnosti a tím nahrazování kompetence orgánů veřejné správy a obecných soudů. Posouzení jedinečných skutkových okolností přísluší orgánům veřejné moci v rámci důkazního řízení v postupu, jehož završením je vydání individuálního právního aktu, jímž se autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů práv.

Z individuálního právního aktu, týkajícího se autoritativního zjištění naplnění podmínek § 34 zákona o obcích v konkrétním případě, a to i z hlediska v něm

obsažených skutkových zjištění, plynou pro obec relevantní důsledky pro přijetí obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích za užívání veřejného prostranství. Garancí vůči případné libovůli obce není pouze politická odpovědnost zastupitelstva, ale také jako poslední možnost i ústavní stížnost podaná fyzickou nebo právnickou osobou, směřující do rozhodnutí orgánů veřejné správy a obecných soudů ve věci autoritativního zjištění naplnění podmínek § 34 zákona o obcích.

Závěrem lze proto konstatovat, že Ministerstvo vnitra není kompetentní přezkoumávat, zda pozemky ve vlastnictví soukromých subjektů, které tvoří veřejná prostranství, vyjmenované v obecně závazné vyhlášce, splňují zákonnou definici veřejného prostranství či nikoli, neboť v konečném důsledku nemůže dosáhnout nápravy. Případné spory mezi vlastníky takových pozemků a mezi obcí je kompetentní rozhodnout pouze příslušný soud.

Poznámky:

- stanovisko popisuje právní stav ke dni aktualizace
 - stanovisko není právně závazné, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze příslušný soud
-